

Karantanija

Karantanija s Kranjsko okoli leta 597

Karantanija (v staroslovanskem imenovanju Korotan) je bila prva trdna državna tvorba Slovanov in prva samostojna država Slovencev. Ustanovljena v 6.stoletju in je obstajala skoraj 300 let.

Leta 568 so se Langobardi z obmejnih področij Panonske nižine preselili v severno Italijo. V vzhodno alpskem predelu se je pojavila neodvisna slovenska država *provincia Sclaborum*, kasneje imenovana v pisnih virih kot *Sclavinia* oziroma *Karantanija*.

Prva zgodovinska omemba v uradnih zapisih se po sedanjem znanju nanaša na leto 595. Langobardski kronist Pavel Diakon je okoli dvesto let kasneje navajal, da je bavarski vojvoda Tassilo (III. (748-788)), ki ga je frankovski kralj postavil za vladarja, vdrl v deželo Slovencev (*provincia Sclaborum*) in se vrnil z bogatim plenom. Nekateri drugi zgodovinarji navajajo za nastanek države letnico 745, drugi celo kasneje. Precej negotovo je navajanje prve slovanske države. Čehi razglašajo, da je bila prva slovanska država kasnejša Velika Moravska, ki izvira iz leta 833.

Latinski avtorji so imenovali Gorostan, gorato domovino prednikov Slovencev severno od Karavank **Carantanum**. Tudi ime Carinthia za Koroško lahko izpeljemo iz imena za Karnijce, keltsko ljudstvo, ki je nekaj časa živelo na tem območju.

Dante Alighieri (1265-1321) je omenjal Karantanijo kot **Chiarentana**. Isto ime so uporabljali florentinci kot so bili npr. pesnik Fazio degli Uberti (okoli 1309-1367), znameniti kronist Giovanni Villani (1276-okoli 1348) in Giovanni Boccaccio (1313-1375), ki je zapisal, da reka Brenta izvira v gorah Karantanije, to je dežele v Alpah, ki deli Italijo od Nemčije.

Okoli leta 611 so Karantanci prešli bavarsko ozemlje blizu izvira Drave in ga opustošili brez pomoči vzhodnih sosedov Obrov. Po letu 620 je bila Karantanija pridružena državni zvezi kralja Sama (623) z imenom *marca Vinedorum*. Vladal ji je vojvoda Valuk (Wallux dux Winedorum).

Starodavni obred ustoličevanja karantanskih knezov v slovenskem jeziku je potekal na Knežjem kamnu na Gosposvetskem polju, danes na avstrijskem Koroškem. Obred se je ohranil vse do prve polovice 15. stoletja (1414) in je navdihnil Thomasa Jefferson pri pisanju deklaracije o neodvisnosti ZDA leta 1776.

Črni Panter grb države Karantanije

knežji kamen

KRNSKI GRAD: Po prihodu alpskih Slovanov na Koroško je tu stal dvor karantanskih knezov, ki pa ni ohranjen. Le krajevno ime Karnburg/Krnski grad in vasica pod hribom Zagrad še danes pričata o tisti dobi. Kakih sto metrov severozahodno od še ohranjene cerkve sv. Petra in Pavla je do leta 1862 stal knežji kamen, ki ga zdaj hranijo v Deželnem muzeju v Celovcu. Knežji kamen je spodnji del antičnega stebra, visok 65 centimetrov in obrnjen s podnožjem navzgor. Ob kamnu v neposredni bližini knežjega dvora se je odvijal prvotni del

ustoličevalnega obreda, ki je v zgodovino pisju nekajkrat omenjen kot edinstven primer demokratičnega postopka pri izročitvi oblasti novemu knezu. Vsa poročila opisujejo ustoličevanje že pokristjanjenih knezov, prvotni obred pa se je seveda oblikoval že v predkrščanski dobi Karantanije, vsaj že pred sredino 8. stoletja. Do zadnjega, ko se je dal kot zadnji po starem obredu ustoličiti leta 1414 Habsburžan Ernest Železni, se je odvijal dialog med kmetom ustoličevalcem in novim knezom v slovenskem jeziku.

VOJVODSKI PRESTOL: Ob glavni cesti še danes stoji, obdan z visoko železno ograjo, vojvodski stol. Izdelan je iz kamnitih blokov, ki izvirajo iz mestnih ruševin Virunuma. Sestavljata ga dva sedeža: vojvodski, nekoliko višji in lepše izdelan, je obrnjen proti vzhodu, in palatinsko-grofovski, ki je obrnjen proti zahodu. S prvotnim obredom ustoličevanja nima povezave. Domnevno je bil postavljen v 9. stoletju kot izraz fevdalne oblasti nad Karantanijo. Z njim je simbolično poudarjen večji pomen in ugled oblasti, ki jo je vojvoda dobil od države, od oblasti, ki jo je prejel ob domačem obredu ustoličevanja na preprostejšem knežjem kamnu.

CERKEV GOSPE SVETE: Prvotno Marijino cerkev naj bi to že v 8. stoletju postavil škof Modest, da bi lažje opravljal misijonsko dejavnost med Karantanci; svojo današnjo obliko pa je to gotško svetišče dobilo sredi 15. stoletja. Južno pročelje krasijo rimski kamni, ki

prikazujejo dvojčka Romula in Rema, trojanskega junaka Hektorja. Ti kamni so bili sem
prinešeni iz bližnjega nekdanjega rimskega mesta Virunuma.